Eduskunta
Puolustusvaliokunta

O 3/2016 vp Asedirektiivin valmistelu ja seuranta

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt sisäministeriön poliisiosastolta lausuntoa liittyen asedirektiivin valmisteluun ja seurantaan.

Sisäministeriö on lähettänyt asedirektiivin täytäntöönpanoa koskevan luonnoksen hallituksen esitykseksi ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain ja asevelvollisuuslain 97 §:n muuttamisesta 4.5.2018 lausunnolle, lausuntoaika päättyy 1.6.2018. Sisäministeriö on järjestänyt asedirektiivin täytäntöönpanosta keskustelu- ja kuulemistilaisuuden 21.5., jonne kutsuttiin lausuntopyynnön saaneet tahot.

Asedirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/853 aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (91/477/ETY) muuttamisesta, eli asedirektiivi, annettiin 17.5.2017 ja se tuli voimaan 14.6.2017. Asedirektiivin muutoksen taustalla olivat viime vuosina ja erityisesti vuoden 2015 aikana Ranskassa ja muualla Keski-Euroopassa tapahtuneet, muun muassa sarjatuliaseita käyttäen tehdyt terrori-iskut.

Komission alkuperäisessä ehdotuksessa ampuma-asedirektiivin muuttamiseksi kiellettyjen ampuma-aseiden luokkaan oli sijoitettu sarjatuliaseista muunnetut itselataavat kertatuliaseet, siviilikäyttöön tarkoitetut itselataavat kertatuliaseet, jotka muistuttavat sarjatuliaseita sekä kielletyistä ampuma-aseista deaktivoidut aseet. Komission ehdotuksessa A-luokan ampuma-aseille ei voinut missään tilanteessa myöntää lupia eikä siirtymäsäännöksiä kiellettyjen aseiden A-luokkaan siirtyvien aseiden hallussapitäjille ollut. Suomi toi direktiivineuvotteluissa esiin, että siviilikäyttöön tarkoitettujen itselataavien kertatuliaseiden, jotka muistuttavat sarjatuliaseita kieltäminen kokonaan vaikuttaisi haitallisesti erityisesti kansallisen puolustuksen järjestämiseen. Lopputuloksena komission ehdotusta lievennettiin ja voimassaolevassa direktiivissä kiellettyjen ampuma-aseiden luokkaan sijoitettiin vain hyvin rajoitettu joukko ampuma-aseita. Lisäksi asedirektiivi sisältää mahdollisuuden myöntää poikkeuslupia kiellettyihin ampuma-aseisiin tietyin edellytyksin sekä pitää voimassa tai jatkaa lupia, jotka on myönnetty kielletyiksi tulleisiin aseisiin ennen direktiivin voimaantuloa.

Reserviläispoikkeus

Hallituksen esitysluonnos sisältää ehdotukset säännöksiksi, joilla on tarkoitus panna täytäntöön asedirektiivin muutoksen mahdollistamat poikkeusluvat, eli muun muassa niin sanottu reserviläispoikkeus.

Asedirektiivissä kiellettyjen aseiden luokkaan siirtyi reserviläistoiminnan kannalta merkitykselliset niin sanotut puoliautomaattiaseet vain, jos niissä on kapasiteetiltaan iso latauslaite, eli latauslaite, johon mahtuu enemmän kuin 10 patruunaa.

Asedirektiivin mukaan poikkeuslupia A-luokkaan kuuluviin ampuma-aseisiin voidaan myöntää kansalliseen puolustukseen liittyvissä tarkoituksissa poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustellulla tavalla yksittäistapauksissa, jos yleinen turvallisuus ja yleinen järjestys eivät vaarannu. Asedirektiivi siis asettaa tiukat rajat lupien myöntämiselle.

Postiosoite:
Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoitteet:
Kirkkokatu 12
Helsinki

Puhelin:
Vaihde
0295 480 171
Faksi:
09 1604 4635

Virkasähköpostiosoite:
kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

22.05.2018

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan luvan puoliautomaattiaseeseen asedirektiivissä kielletyllä isolla latauslaitteella voisi saada henkilö, jolle Puolustusvoimat olisi antanut puoltavan lausunnon. Puolustusvoimat voisi lausunnossaan puoltaa hakijaa, jolla olisi sodanajan sijoitus tai suunniteltu sijoitus ja jolla Puolustusvoimat katsoisi olevan poikkeuksellisesti ja yksittäistapauksessa tarve kyseiseen ampuma-aseeseen ja aseen osaan reservin ampumataidon ylläpitämiseksi. Hakijan tulisi olla lisäksi osallistunut aktiivisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevana koulutuksena järjestettävään ampumakoulutukseen ennen hakemusta vähintään kahden vuoden ajan, aikaan laskettaisiin osa asepalveluksesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla noin 900 000 reserviläisellä olisi mahdollisuus hakea reserviläispoikkeukseen perustuvaa aselupaa, sillä joukosta on suljettu pois vain ne henkilöt, jotka eivät ole sijoituskelpoisia esimerkiksi terveydellisistä syistä. Poliisi tarkistaisi, että hakija on käyttäytymiseltään ja terveydentilaltaan sopiva, eli että hän ei vaaranna yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Esitysluonnos sisältää säännöksen siitä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi saada julkisena hallintotehtävänään antamaansa sotilaallista valmiuksia palvelevan ampumakoulutuksen järjestämistä varten lupia edellä mainittuihin kiellettyihin aseisiin tai käyttää koulutukseen hallussapitämiään aseita, eli Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi lainata koulutuksen järjestämistä varten aseita esimerkiksi reserviläisyhdistyksiltä.

Hallituksen esitysluonnos sisältää siirtymäsäännösehdotuksen, jonka mukaan ennen direktiivin voimaantuloa luvallisesti hankitut ja rekisteröidyt, kielletyiksi tulleet aseet voi pitää hallussaan luvan voimassaoloajan ja hankkia niihin osia. Poliisin arvion mukaan ampuma-aseita, joita siirtymäsäännös koskee, on luvitettu tällä hetkellä noin 10 000 ja niitä on noin 8 500 luvanhaltijalla. Ampuma-aselain mukaan luvat muihin kuin käsiaseisiin myönnetään lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassaolevina. Näitä aseita on myös reserviläisjärjestöillä, jotka voisivat siis edelleen pitää aseita hallussaan ja käyttää niitä toiminnassaan, sekä hankkia niihin siirtymäsäännöksen nojalla osia.

Edellä mainituilla riittävän tarkkarajaisilla säännösehdotuksilla täytettäisiin asedirektiivin vaatimukset poikkeuslupien myöntämiselle kiellettyihin aseisiin ja varmistettaisiin samalla reserviläistoiminnan jatkuminen.

Hallituksen esitysluonnoksen valmistelun aikana tuli esiin erilaisia näkökohtia siitä, mitä tarkoittaa se, että poikkeusluvilta vaaditaan asedirektiivin mukaan yksittäistapauksellisuutta ja poikkeuksellisuutta. Joidenkin näkökulmien mukaan se, että tällaisia lupia ei haettaisi kuin muutamia tuhansia, koska niitä on tähänkin mennessä myönnetty niin vähän, ei sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan täytä asedirektiivin asettamia vaatimuksia. Valmistelussa esitettiin myös näkökohtia, joiden mukaan se, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys ei pysty järjestämään kuin rajallisen määrän sotilaallisia valmiuksia palvelevia kursseja ja tämä täyttäisi direktiivin vaatimuksen lupien yksittäistapauksellisuudesta ja poikkeuksellisuudesta, ei sisäministeriön poliisiosaston näkemyksen mukaan täytä direktiivin vaatimuksia. Rajoitusta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämien kurssien tai niille osallistuvien henkilöiden määrään ei ole säädetty laissa.

Kiellettyihin ampuma-aseisiin voisi jatkossa saada luvan myös ampumaurheilua, asekeräilyä tai esimerkiksi tiettyjä työtehtäviä varten. Esitysluonnoksen mukaan lupa tiettyihin A-luokan ampuma-aseisiin ampumaurheiluperusteella voidaan myöntää henkilölle, joka pystyy osoittamaan aktiivisen harrastuneisuutensa A-luokan ampuma-aseella ja kuuluu ampumayhdistykseen. Näitä lupia voitaisiin myöntää esimerkiksi sovellettuun reserviläisammuntaan ja koska ampumaurheilijalta ei vaadita sijoitusta tai suunniteltua sijoitusta, tässä lupaperusteessa ei olisi esimerkiksi yläikärajaa tai vaatimusta asepalveluksen suorittamisesta. Asekeräilijöiden osalta lupia A-luokan ampuma-aseisiin voitaisiin myöntää hyväksytyn keräilysuunnitelman pohjalta.

Hallituksen esitysluonnos sisältää lisäksi muita elementtejä, joilla varmistetaan reserviläistoiminnan jatkuvuutta. Esitysluonnoksen perusteluissa on tarkennettu sitä, missä tilanteissa reserviläisen aktiivinen ampumaharjoittelu voidaan rinnastaa ampumaharrastukseen, jonka perusteella voisi hakea lupaa B-luokan ampuma-aseisiin, eli esimerkiksi puoliautomaattiaseeseen ilman isoa latauslaitetta reserviläisen ampumaharjoittelun perusteella. Luvan myöntämistä B-luokan aseisiin ei

olisi sidottu luvanhakijan ikään lukuun ottamatta yleisiä ampuma-aselaista hakijan iälle tulevia rajoituksia, eikä vaatimusta asepalvelun suorittamisesta tai harrastuksen kestosta ennen luvan hakemista olisi.

Koristelippaat

Lausunnolla olevassa esitysluonnoksessa kielletyt isot latauslaitteet on määritelty erityisen vaarallisen aseen osiksi ja niiden hallussapito olisi mahdollista jatkossa joko asedirektiivin mukaisella siirtymäsäännöksellä tai sitten uusien poikkeuslupasäännösten perusteella. Asedirektiivissä kiellettyihin aseisiin ennen direktiivin voimaantuloa myönnettyjen lupien voimassaolo tai lupien jatkaminen on sidottu siihen, että kielletyt aseet on laillisesti hankittu ja rekisteröity ennen direktiivin voimaantuloa. Koska Suomessa isot latauslaitteet ovat olleet lupavapaita, ne eivät irrallisena osana, ilman luvallista asetta, joka aina rekisteröidään, yleensä täytä tätä rekisteröinnin vaatimusta, eikä asedirektiivin siirtymäsäännös soveltuisi niihin. Niiden isojen latauslaitteiden osalta, jotka on käyttötarkoitukseltaan muutettu esimerkiksi koristeiksi, esityksen valmistelussa on pohdittu siirtymäsäännöksen mahdollisuutta ja asiaa selvitetään jatkovalmistelussa.

Lopuksi

Asedirektiivin vaatimien muutoksien kansalliseen lainsäädäntöön tulisi olla pantuna täytäntöön 14.9.2018 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle jatkovalmistelun jälkeen elokuussa 2018.

Asedirektiivin täytäntöönpano tulee raportoida Euroopan unionin komissiolle. Mikäli komissio katsoo, että asedirektiivin täytäntöönpano rikkoo EU-lainsäädäntöä, voi komissio käynnistää asiasta rikkomusmenettelyn ja viime kädessä viedä asian EU-tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Erityisasiantuntija Elina Rantakokko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 22.05.2018 klo 13:52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Puolustusvaliokunta

Tiedoksi

sisäministeri Mykkänen
vt. kansliapäällikkö Koskinen
erityisavustajat Andersson-Bohren ja Rautanen
johdon sihteerit Lummi, Vihervirta ja Landström
osastopäällikkö Lammi
poliisijohtaja Knape
sisäministeriö/poliisiosasto